

Svartsjukedramat som skakade Sverige

WOLKOFFHISTORIEN DEL I

Ivan Wolkoff

Greta Almkvist

Villa Ytterrör, ett magnifikt hus nere vid vattnet. Här utspelades ett av våra mest kända svartsjukedramer. Året var 1915.

"Greta, varför lärde jag känna dig? Och varför älskade jag dig. Jag kände att hela komedien skulle sluta med drama. Två år har jag älskat dig förskräckligt och lidit, sex dagar är det sen jag är i skogen utan dig, men jag kommer tillbaka och dör på samma plats.

Dyra Greta, förlåt."

Dessa rader skrev Ivan Wolkoff i Rinkabyholm, när han var på rymmen och irrande omkring i skogen.

Idag för 78 år sedan spreds nyheten över landet, en svartsjuk ryss hade mördat en 16-årig flicka i Ytterrör på Öland.

Det är en fängslande historia och idag startar Ölandsbladet en artikelserie i fyra delar. Första artikeln handlar om dråpet. Men det finns mycket mer att berätta - Ivans och Gretas udda kärlekshistoria, rätttegången och inte minst den film som Stellan Skarsgård ska spela in om svartsjukedramat.

Hon ligger på den smutsiga grusvägen, i vit sommarkläning. Död, träffad av fyra skott.

Greta Almkvist blev bara 16 år.

Hennes baneman förstår inte vad som hänt, kan inte riktigt begripa att han dödat den han älskar. På vägen ligger korgen, de rostade kaffebönorna har ramlat ur. De var på väg till affären i Glömminge för att göra något så trivialt som att byta till orostade kaffebönor.

Ivan Wolkoff håller fortfarande den silverfärgade revolvern i sin hand. Gretas styvmor Elisabeth Almkvist försöker resa sig från marken för att hämta hjälp. Wolkoff slår och sparkar henne, han gör det nog omedvetet. Ivan springer sedan mot Greta, kysser hennes blodiga ansikte, drar in henne mot en björk vid sidan av vägen och börjar leta efter vatten, vatten att stänka i hennes ansikte. Så att hon vaknar igen. Så att allt blir som förr. Vattenkällan tycks ha sinat, Ivan blir varse om revolvern och sticker in pipan i sin mun. För att få slut på allt, för att få dö bredvid den han dyrkade. Ett me-

talliskt klick, en gång, två gånger - patronerna är slut.

ROR TILL KALMAR

Wolkoff överger Greta där intill björken, springer till villan i Ytterrör och tar med sig en liter brännvin och lite småsaker. Då motorbåten är trasig upptäcker han en roddbåt och beger sig ut i Kalmar sund.

Han hade träffat familjen Almkvist två år tidigare, 1913, i Stockholm. Greta och styvmorern gick förbi Axbergs musikaffär på Arsenalsgatan. De steg in och prövade några instrument. Inne i affären stod Ivan Ivanowitsch Wolkoff, musiker och mästare på balalajka. Han följde dem hem, blev vän till familjen och snart förälskad i Greta. De förlovade sig i största hemlighet. För Wolkoff är det ren kärlek, för Greta mer en lek. Och alla lekar blir tröttsamma i längden.

Ivan Wolkoff var 30 år då han först träffade Greta - hon var bara 14. Han levde i familjen i nästan två år och följde även med Almkvists till släktens sommarhus i Ytterrör på mellersta Öland. Den första tiden var allt lyckligt, men när Greta började träffa jämnåriga och särskilt pojkar, brast det för Ivan Wolkoff. Han var född och uppvuxen i staden Tiflis i Kaukasien, Georgien, och var van vid en annan kultur och andra seder. Förlovning betydde för honom evig trohet och gränslös lojalitet.

Han ville ha henne för sig själv och såg rivaler överallt.

När Wolkoff visat sitt rätta jag, lynnig, mistänksam och svartsjuk, utbyttes Gretas kärlek mot avsky, hon hånade och förlöjligade fästmannen. Det pågick under lång tid och Wolkoff tog smållarna...

Några veckor innan Greta sköts till döds hade Wolkoff blivit vansinnig. I Gretas rum fann han nämligen ett kärleksbrev till henne från en viss Birger. "Gud bevara oss för Wolkoff, hoppas vi skall slippa den rysliga människan... tusen hälsningar och kyssar till Greta", avslutade pojkvännen brevet.

Wolkoff blev ursinnig, stängde in sig på rummet och hällde i sig brännvin. Sedan tog han fram en revolver han köpt i Stockholm och hotade de boende i huset, det vill säga Greta, fru Almkvist och Gretas privatlärarinna i tyska, Paula Sawatzky. De läste in sig på rummen av rädsla för den berusade ryssen. Händelsen var början till slutet. När Gretas styvfar, professorn och läkaren Johan Almkvist, kom till sommarstället fick han inget veta. Professornskan höll hemligt för sin make.

Fredagen den nionde juli (för 78 år sedan igår) är Greta och styvmamman på väg till en granne för att dricka kaffe. På vägen stöter de ihop med Wolkoff som vill följa med. Han anklagar Greta för att vägra tala om vad hon gjorde under går-

dagen - hon svarar med ett tvi. Ytterligare en bit på väg springer Greta hem för att hämta de rostade kaffebönorna och byta dem mot orostade i mataffären. Under tiden börjar Wolkoff gräla på fru Almkvist, han kräver att hon skall undersöka dottern. För att se om hon varit otrogen. Professorskan svarar att något så skamligt kan man inte begära eller tro om ett barn. Wolkoff protesterar, och så utbrister han: tyst, Greta kommer. Han drar fram sin revolver och skjuter ett skott i marken, professorn tror att hon är träffad och faller till marken av chocken. Därpå riktar han revolvern mot Greta.

- Ivan, skjut inte Greta, ropar styvmorern där hon ligger i gräset.

Greta grimaserar, troligen av rädsla, sedan blir hennes ögon stora och klara.

"RYSSGALNINGEN"

Han trycker av på mindre än en meters avstånd, det första skottet träffar Gretas kind, det andra går in i tinningen, det tredje träffar bröstet och det sista skottet snuddar vid höften. Hon dör omedelbart.

Vad som hände sedan, misshandeln av fru Almkvist, självmordsförsöket, har redan nämnts.

Det var nu han tillgrepp en båt och rodde till Revsudden på fastlandet. Där besökte han en sedan tidigare bekant familj. Han låtsades som ingenting hänt och sov över på deras veranda. Tidigt på morgonen begav han sig därifrån.

Tidningarna följde intensivt jakten på "Ytterrörsmördaren", öläningar och fastlandsbor talade med rädsla om "ryssgalningen". Wolkoff irrade omkring i Småland och gömde sig i skogen - han livnärde sig på bär och stal mjölk och kycklingar som han tillagade över öppen eld vid sina lägerplatser. En natt såg polisen honom och sköt - men han kom undan oskadd. När fem nätter förflutit stal han en båt och rodde till Öland. Han ville träffa professorsparet och be-

om förlåtelse och ta sitt liv därefter.

STOD VID LIKET

Wolkoff kom till villan och upptäckte Greta liggande i källaren, han stod och tittade på henne i ett par timmar. Sedan gömde han sig på tomten, bland annat i ett lusthus, och väntade på att Gretas föräldrar skulle dyka upp, vilket de aldrig gjorde.

Han vågade inte längre ta sitt liv utan övernattade i skogen kring Glömminge, där polisen dagen efter fann ett brev: "Lider förskräckligt. Gud så svårt det är. Jag dör hemma på samma plats där Greta dog".

- Hon låg där inne på hyvelbänken i källaren, under fönstret. Hennes ljusa, lockiga hår hängde ner mot golvet. En syn jag aldrig kommer att glömma... aldrig, säger Anna Engström, 87, Färjestaden. Hon var nio år gammal när Greta Almkvist mördades. Hennes far, Johan Engström, var fjärdingsman och en av de första poliserna på plats. Anna Engström tiggde om att få följa med på faders uppdrag, det brukade hon göra. Ett par dygn tillbringade han i ett stall i Glömminge som tillhörde en släkting till Gretas styvmor.

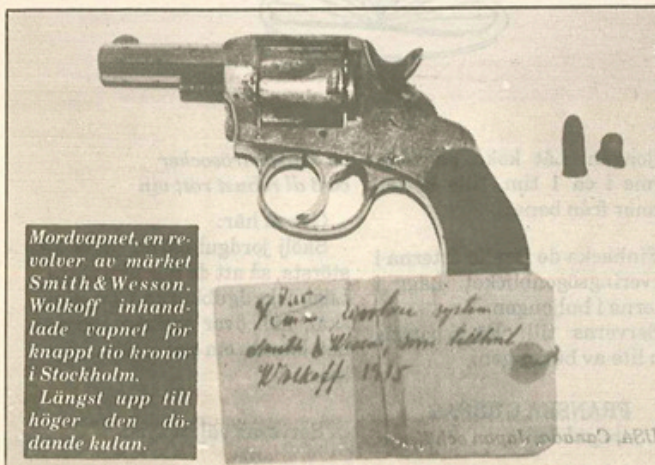
Än en gång rodde Wolkoff över sundet, han vandrade planlöst i kalmarregionen, en tisdagsmorgon vaknade han liggande i ett dike i närheten av Rinkabyholm. Han var upptäckt av landsfiskal Sven Wåhlgren i Norra Möre och polisman Alfred Nordström från Kalmar. Det hade nu förflutit 11 dagar sedan mordet. Han förde revolverpipan mot pannan och tryckte av - men missade. Wolkoff började springa, men polisen sköt efter honom - ett skott träffade i benet och Ivan Wolkoff greps och fördes till fängelset i Kalmar.

Tärd och trött och nästan glad över att det var över.

FREDRIK NILSSON

"Gud bevara oss för Wolkoff"

"evig trohet och gränslös lojalitet"

Mordvapnet, en revolver av märket Smith & Wesson. Wolkoff inhandlade vapnet för knappt tio kronor i Stockholm. Längst upp till höger den dödade kulan.

Hyvelbänken där Gretas livlösa kropp lades. Bänken finns kvar än idag i Villa Ytterrör.